

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 26 april – 12:00 uur d.d. 28 april

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Ic-personeel dat doodmoe is 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Zorgmedewerkers met zorgen over drukte tijdens Koningsdag 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- Vanochtend is er breed aandacht voor het ingaan van de versoepelingen. Met name voor het heropenen van terrassen. Media blikken terug op 3 maanden avondklok, waarbij Trouw in haar bijlage zelfs een 'Necrologie van de avondklok' plaatst. De timing van de nieuwe versoepelingen blijft de afgelopen dagen onderwerp van discussie (onder meer aan talkshowtafels). Het wordt echter niet duidelijk wat zorgbestuurders daar nou precies mee willen; zij trekken in ieder geval niet hard aan de rem. Wel zijn er duidelijk zorgen, zoals blijkt uit de betogen van Kuipers en Gommers afgelopen maandag. Via Twitter zien zorgprofessionals de ontwikkeling met buikpijn aan. In de reacties klinkt verslagenheid door.
- Gisteren werd het op bepaalde plekken (zoals binnensteden, parken, de Amsterdamse grachten) te druk door Nederlanders die samen Koningsdag vierden. Gedurende de dag worden liveblogs gevuld met sfeerbeelden en wordt uitgebreid verslag gedaan van het wel/niet handhaven door gemeenten. Op de voorpagina's plaatsen drie landelijke ochtendkranten foto's van drukte in Amsterdam onder de koppen 'Veelal gemoedelijk, soms veel te druk' (Trouw); 'De teugels los' (de Volkskrant); 'Toch een feestje' (NRC). In de verschillende reportages wordt overigens ook benadrukt hoe op verschillende plekken de coronamaatregelen wel netjes opgevolgd werden. 'Een dag lang burgerlijk (on)gehoorzaam' kopt bijvoorbeeld de Volkskrant over de twee gezichten die Koningsdag 2021 liet zien.
- Media halen bij verschillende virologen reacties op; die maken zich zorgen over een toename van het aantal besmettingen en benadrukken nog eens dat je óók in de buitenlucht besmet kan raken. Op sociale media als Twitter worden beelden van de drukte (met name in Amsterdam) veelvuldig gedeeld. NOS schrijft daarover dat in de zorg ontstemd wordt gereageerd op de beelden van feestende mensenmassa's. Dat er ondanks de grote druk op de ziekenhuizen toch door veel mensen is gefeest, zou bij artsen en verpleegkundigen verkeerd vallen. Ook website The Best Social Media schrijft dat zorgmedewerkers 'en velen anderen' moord en brand schreeuwen na het zien van de beelden. Een oproep van OLVG-bestuursvoorzitter Maurice van den Bosch wordt in beide nieuwsberichten aangehaald: "Amsterdammers, het is voor iedereen een feestdag en met het mooie weer begrijpelijk fijn om buiten te zijn. Dit is het Oosterpark, 100 meter tegenover @OLVG Oost met op dit moment volle IC's. Blijf de regels goed naleven. Ook jonge mensen kunnen echt ziek worden van COVID." Op een soortgelijke manier benadrukken zorgmedewerkers het schrille contrast met de situatie in de zorg. Ook actiegroep GeenDorHout wijst op een contrast: "Pandemie was spontaan verdwenen omdat Nederland er geen zin meer in had. Gisteren was ook exact 14 maanden sinds start isolatie meeste risicogroepen, de mensen die door dit juist meer opgesloten zitten. Contrast kan niet scherper."
- Uit een nieuw advies van het OMT blijkt dat het vaccinatieregistratiesysteem CIMS momenteel maar 70% van alle vaccinatiegegevens heeft. Media halen reacties op bij LNAZ, RIVM, LHV en GGD. Enerzijds zou het probleem liggen aan uitvoeringsorganisaties -zoals huisartspraktijken en zorginstellingen- die de vaccinaties met een vertraging doorgeven. Anderzijds zou het liggen aan een nieuwe functie in het systeem -'delen met het RIVM'- die vanwege privacywetgeving is toegevoegd. NOS en De Telegraaf concluderen dat hiermee het zicht op wie er gevaccineerd is, kwijt is. Volgens het hoofdredactioneel commentaar van De Telegraaf ligt het vaccinatiebeleid hiermee 'opnieuw onder vuur'. Het is minister De Jonge 'kennelijk niet gelukt' om de registratie begin april op orde te krijgen, aldus het commentaar.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte

- Uit [een nieuw advies](#) van het OMT blijkt dat het vaccinatieregistratiesysteem CIMS momenteel maar 70% van alle vaccinatiegegevens heeft. Media halen reacties op bij LNAZ, RIVM, LHV en GGD. Enerzijds zou het probleem liggen aan uitvoeringsorganisaties -zoals huisartspraktijken- het OMT blijkt dat het vaccinatieregistratiesysteem CIMS momenteel maar 70% van alle vaccinatiegegevens heeft. Media en zorginstellingen- die de vaccinaties met een vertraging doorgeven. Anderzijds zou het liggen aan een nieuwe functie in het systeem -'delen met het RIVM'- die vanwege privacywetgeving is toegevoegd. Volgens de LHV heeft het tekort aan gegevens inderdaad met 'het kruisje' te maken, en wordt die optie niet ingevuld omdat veel gevaccineerden hun gegevens niet met het RIVM willen delen. Bij de GGD is het percentage gevaccineerden dat niet wil dat hun gegevens worden gedeeld zo'n 7%.
- Het Amerikaanse techmedium The Markup meldt gisteren dat CoronaMelder-apps uit meerdere landen te maken hebben met privacyproblemen door Google. Google maakte een blauwdruk voor CoronaMelder-apps en daar zouden de problemen in zitten. Volgens de website kunnen apps die standaard op het besturingssysteem Android zitten bij gegevens van de CoronaMelder-apps. Die gegevens zouden enkel anoniem moeten zijn, maar lijken nu toch niet anoniem te worden opgeslagen, terwijl dat niet de bedoeling is. Google zei eerder al er iets aan te doen, maar dat zou

nog niet gebeurd zijn. De problemen zijn al een tijd bekend bij Google. Er zou nog geen misbruik zijn gemaakt van de gegevens.

- Uit onderzoek van de Engelse gezondheidsdienst PHE blijkt dat als in een gezin één iemand gevaccineerd, dat de besmettingen in dat gezin met bijna de helft vermindert.

Ic-personeel is moe

- In de ochtendkrant van [de Volkskrant](#) een reportage van de situatie op de ic van het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg, getiteld 'Moegebeukte zorgverleners lopen op hun tandvlees'. De krant omschrijft hoe het opnieuw 'alle hens aan dek is' op de ic, 'net als een jaar geleden'. Maar ook wordt duidelijk hoe er veel anders is nu. "...wat hier binnen deze muren gebeurt, begint steeds meer een ver-van-mijn-bedshow te worden voor de mensen buiten," legt intensivist Rob Wilting uit. Volgens Wilting was iedereen vorig jaar nog alert op corona. Dat besef zou nu helemaal weg lijken te zijn. Ic-verpleegkundige Isabella van Turnhout vertelt: "Vorig jaar werden wij zorgmedewerkers als helden gezien. We kregen gebak en andere cadeaus, er werd voor ons geklapt. De ovaties zijn verstomd. Nu staat er beveiliging bij de ingang van de ic." Ook legt Van Turnhout uit hoe ze zich nu zorgen maken of ze het nog volhouden, waar ze zich vorig jaar druk maakten over een tekort aan PBM's. Over de publieke aandacht zegt Van Turnhout: "Ik vergelijk de situatie nu wel eens met een burgeroorlog in Afrika: je weet dat er iets speelt, maar er is nauwelijks aandacht voor", verzucht ze. "De mensen hebben gewoon niet door wat er hier gebeurt."
- Radioprogramma Nieuws en Co ([NPO Radio 1](#)) spreekt maandag met ic-verpleegkundige Christel Schilders (Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis) die 'doodmoe' zegt te zijn.

Situatie India

- Volgens **viroloog Marion Koopmans** kan Nederland de Indiase coronavariant niet meer buiten de deur houden. De variant is in Kiemsurveillance al twee keer opgedoken en volgens Koopmans is dat "het topje van de ijsberg." Ze noemt het vliegverbod "begrijpelijk als in een land heel veel besmettingen zijn en je de kans op import wilt verkleinen", maar het middel is volgens haar echter "niet zo heel zinvol" als het doel is om de mutant buiten te houden. Over de variant is volgens Koopmans nog niet veel bekend.
- **Hoogleraar virologie Marc van Ranst (Universiteit van Leuven)** stelt dat uit cijfers blijkt dat de Indiase coronavariant nog besmettelijker is dan de Britse variant. "Wanneer we kijken naar India, dan zien we dat in vijf weken tijd de meerderheid van de besmettingen de Indiase variant is." Er is nog weinig bekend of deze variant goed werkt met de bestaande vaccins, vertelt Van Ranst. "Wél weten we dat sommige mensen die gevaccineerd zijn ziek worden, dat is niet heel zo heel gek. Het vaccin beschermt wel tegen ziekenhuisopnames en sterfte."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- Gisteren werd het op bepaalde plekken (binnensteden, parken, de Amsterdamse grachten) te druk door Nederlanders die samen Koningsdag vierden. In de ochtendkranten worden reportages geplaatst, waarin ook benadrukt wordt hoe op verschillende plekken de coronamaatregelen netjes opgevolgd werden; 'Een dag lang burgerlijk (on)gehoorzaam' kopt bijvoorbeeld de Volkskrant.
- Uit representatief onderzoek van het Hart van Nederland-panel onder ruim 3.300 mensen blijkt dat 47% van de Nederlanders dit jaar geen Koningsdag viert vanwege de coronamaatregelen. Als het wél wordt gevierd, houden de meesten zich aan de coronaregels. Redenen die Nederlanders noemen om Koningsdag niet te vieren is omdat ze het bewust sober houden om drukte te voorkomen of omdat ze moeten werken. "Ik vier geen Koningsdag omdat er niks te vieren valt. Moet ik in mijn eentje de polonaise lopen?", vraagt een respondent zich af. Daar tegenover staat dat 52% van de ondervraagden aangeeft wél de verjaardag van Willem-Alexander te vieren. Van de koningsgezinde feestvierders zeggen de meesten (38%) het oranje-feestje alleen te vieren of met het eigen huishouden. Bovendien is vier op de tien deelnemers van plan om dinsdag in hun woonplaats te blijven. Een op de tien Nederlanders pakt het echter als vanouds aan: zij vieren Koningsdag met meer dan tien mensen. Zij zijn duidelijk in de minderheid, ook als het de coronamaatregelen aangaat: alle feestvierders is de meerderheid (58%) namelijk niet van plan om de teugels te laten vieren op deze royale feestdag. Bijna een kwart (22%) van de panelleden gunt zichzelf dinsdag tóch iets meer vrijheid en laat de regels zoals beperking van thuisbezoek op Koningsdag enigszins los. Tot slot zegt 16% van de ondervraagden zich überhaupt niet aan de regels te houden.
- Uit cijfers van het Nederlands Verplaatsingspanel (NVP) blijkt dat het de laatste weken buiten langzaam drukker wordt als het donker is. Ook na 22.00 uur zijn er meer mensen in de weer.

Betekenisgeving

Beelden van gedrukte Koningsdag roept reacties op

- Media halen bij verschillende virologen reacties op met oog op de beelden van gedrukte tijdens Koningsdag. Wat betreft de discussie over besmettingen in de buitenlucht, zijn de virologen het erover eens dat de kans op besmetting er ook in de buitenlucht wel degelijk is. **Viroloog Marion Koopmans** zegt gisteravond in radioprogramma Nieuws en Co ([NPO Radio 1](#), om 18.14 uur) dat de grote bijeenkomsten "zorgelijk" zijn al zegt ze het wel te begrijpen. "Alleen kunnen we ons niet veel permitteren." Volgens de viroloog maakt het niet zoveel uit dat het buiten was. "Als je op afstand blijft, is er buiten nauwelijks kans op besmetting, maar als je hutjemutje gaat staan en gaat zingen, dan is er een groter risico op besmetting met het coronavirus." Tegenover De Telegraaf spreekt **viroloog Bert Niesters (UMCG)** van "geen fijn beeld". Niesters zegt een beetje bang te zijn voor een toename van het aantal besmettingen. Ook hij gaat in op de

discussie of het uitmaakt of zo'n samenkomst binnen is of in de buitenlucht; "...modellen zijn modellen en cijfers zijn cijfers. En de cijfers laten zien dat er heel veel besmettelijke mensen rondlopen en zeker in de grote steden in de Randstad." De **Vlaamse viroloog Marc van Ranst** noemt de spontane Koningsdagfeestjes 'een slechte timing'. "Je zou verwachten dat een jaar later de bevolking, die zonder twijfel de situatie écht wel begrijpt, op een andere manier zou reageren." Van Ranst legt uit dat het risico in de buitenlucht dan wel kleiner is, 'maar zeker geen nul'. "Zeker niet met de meer besmettelijkere varianten die nu ook in Nederland rondzingen."

- De beelden van drukte (met name die van drukte in Amsterdam) roepen veel reactie op, zo wordt ook geconstateerd door verschillende media. Op het NOS Liveblog valt te lezen dat in de zorg 'ontstemd' wordt gereageerd op de beelden van feestende mensenmassa's. Dat er ondanks de grote druk op de ziekenhuizen toch door veel mensen is gefeest, zou bij artsen en verpleegkundigen verkeerd vallen. Ook website [The Best Social Media](#) schrijft dat zorgmedewerkers 'en velen anderen' moord en brand schreeuwen na het zien van de drukte op Koningsdag, waarbij verschillende tweets worden uitgelicht. Een tweet van **OLVG-bestuursvoorzitter Maurice van den Bosch** wordt door beide sites aangehaald: "Amsterdammers, het is voor iedereen een feestdag en met het mooie weer begrijpelijk fijn om buiten te zijn. Dit is het Oosterpark, 100 meter tegenover @OLVG Oost met op dit moment volle IC's. Blijf de regels goed naleven. Ook jonge mensen kunnen echt ziek worden van COVID." Dat geldt ook voor een **verpleegkundige van het Elisabeth Tweesteden Ziekenhuis** die gisteren twittert: "De onherroepelijke vraag kwam ... kun jij met Koningsdag heel misschien een extra dienst draaien op de Cohort? Oppas geregeld en gegaan en dan zie je dit! #iksnaphetnietmeer #opgevenisgeenoptie" Een **verpleegkundige palliatief terminale zorg** reageert via Twitter op beelden van het Vondelpark met: "Mijn collega's en ik staan vannacht weer volledig ingepakt te werken. Ik moet even slikken als ik dit zie..." Vanochtend schrijft ze: "...Oké. Ik heb gisteravond even gehuild van frustratie. Omdat we zo hard staan te werken. Omdat die mensen in die bedden zó hard liggen te knokken." **Actiegroep GeenDorHout** reageert via Twitter met: "Pandemie was spontaan verdwenen omdat Nederland er geen zin meer in had./s Gisteren was ook exact 14 maanden sinds start isolatie meeste risicogroepen, de mensen die door dit juist meer opgesloten zitten. Contrast kan niet scherper."

Commentaar versoepelingen

- De timing van de nieuwe versoepelingen blijft de afgelopen dagen onderwerp van discussie (onder meer aan talkshowtafels). Het wordt echter niet duidelijk wat zorgbestuurders daar nou precies mee willen; zij trekken in ieder geval niet hard aan de rem. Wel zijn er duidelijk zorgen. **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers** waarschuwt maandag om voorzichtig te zijn met volgende versoepelingen. Zelfs als de daling snel inzet, zal het tot eind mei druk blijven, verwacht Kuipers. Momenteel is het aantal opgenomen Covid-patiënten "op of nabij een piek", aldus Kuipers, daarbij wijzend op de onzekerheid van de rekenmodellen. De ziekenhuizen "kunnen dit aan", zegt Kuipers, maar de zorg voor mensen met andere aandoeningen dan Covid-19 komt wel in het gedrang. **NVIC-voorzitter Diederik Gommers** zegt maandagavond bij talkshow BEAU: "Ik zou niet versoepelen, zo met de finish in zicht." Hij wijst daarbij op de verminderde mentale weerbaarheid van verpleegkundigen en artsen in overvolle ziekenhuizen. Het nadeel van het openen van de terrassen en het loslaten van de avondklok is volgens Gommers dat mensen mogelijk denken dat de crisis al voorbij is en zich dan nóg minder goed aan de basisregels gaan houden. "Dat is wel gevaarlijk. We zijn al deels gestopt met de kritiek planbare zorg, operaties die binnen zes weken noodzakelijk zijn. [...] Vandaar dat ik blijf zeggen: realiseer je dat het in de ziekenhuizen nog steeds heel moeilijk is." **Intensivist Peter de Jager (Jeroen Bosch Ziekenhuis)** zegt maandagavond bij BEAU dat hij zich zorgen maakt over de belastbaarheid van het ziekenhuispersoneel. Met de versoepelingen wordt het gevoel dat al in de samenleving heerst - "het kan wel weer"- versterkt, terwijl dat een heel ander beeld is dan wat hij en zijn ziekenhuispersoneel zien. Volgens De Jager hebben Nederlanders steeds minder gevoel voor wat zich in de ziekenhuizen afspeelt. **IC-hoofd Armand Girbes (Amsterdam UMC)** twittert vanochtend in reactie op een artikel in [Het Parool](#): "Het is mooi weer. Mensen buiten zijn uitbundig. Wij niet. Bezetting op ic is over de top. Ziekenhuizen zijn voorbereid op code zwart: is dat rampscenario dichtbij?"
- De stelling in het item Stand.nl van radioprogramma [Sprakmakers \(NPO radio 1\)](#) luidt vandaag: 'Het voelt niet goed om vandaag te versoepelen'.
- **Burgemeesters van Belgisch Limburg Marino Keulen (Lanaken), Raf Terwingen (Maasmechelen) en Mark Vos (Riemst)** roepen hun inwoners op de verleiding van de Nederlandse terrassen te weerstaan. Vanochtend roept **burgemeester van Maastricht Annemarie Penn** Belgen op niet naar de terrassen in Maastricht te komen. Even later doen ook de **minister Grapperhaus, de Belgische minister Annelies Verlinden en de ministers van de Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen, respectievelijk Herbert Reul en Boris Pistorius**, een "klemmende oproep" aan hun inwoners om de komende weken in eigen land te blijven. De bewindslieden willen voorkomen dat Belgen en Duitsers voor een terras naar Nederland komen.

Commentaar 'vertroebelde' vaccinatieregistratie

- Volgens NOS is het zicht op wie er in Nederland gevaccineerd is, 'vertroebeld' door de onvolledige registratie. 'Prikregister is rommeltje' kopt De Telegraaf vanochtend op haar voorpagina. Ook wijdt de krant haar hoofdredactioneel commentaar -'Chaos'- aan het vaccinatiebeleid dat hierdoor 'opnieuw onder vuur ligt'. Volgens de krant is het minister De Jonge 'kennelijk niet gelukt' om de registratie op orde te hebben, wat hij begin april zou hebben gewild. "De vraag rijst waarom een centrale opslag – desnoods met minimale gegevens – niet apart bij wet kon worden geregeld, zoals in Scandinavië. Duidelijk is wel dat dit probleem nu snel moet worden opgelost."

- Het **OMT** uit in haar nieuwe advies zorgen over de vaccinatieregistratie en roept uitvoeringsorganisaties -zoals huisartspraktijken en zorginstellingen- dan ook "met klem" op om hun vaccinatiecijfers door te geven. Het **RIVM** erkent het probleem en denkt dat het ligt aan de nieuwigheid van het systeem en de drukte. "Het is geen kwade wil", zegt een woordvoerder. Volgens het RIVM is het wel essentieel dat de vaccinatiecijfers worden aangevuld en daarom is het instituut begonnen met het bellen van instellingen. "De belangrijkste reden voor het CIMS-systeem is dat je kan terugkoppelen wanneer er iets misgaat. Als wij die gegevens niet krijgen, is er dus ook een nadeel voor gevaccineerden zelf", zegt een RIVM-woordvoerder. Momenteel leidt dit niet tot zorgen bij de huisartsen, zegt de **LHV**. "Die maken zich zorgen over andere dingen, zoals de opkomst voor vaccinatie."
- Volgens **immunoloog Dimitri Diavatopoulos** is de registratie van vaccinatiegegevens belangrijk. "Als je afnames in het aantal besmettingen wil kunnen duiden, moet je een registratie hebben voordat je het kan relateren aan vaccinatie. De registratie is ook heel erg belangrijk om te monitoren hoe effectief de vaccins zijn." Ook voor de veiligheid is het essentieel, voor als er bijvoorbeeld een bijwerking is die je moet traceren.
- **D66-Kamerlid Jan Paternotte** reageert via Twitter: "Onvolledige registratie. Waardoor het aantal gevaccineerden een 'schatting' is. In december werd al beloofd dit op te lossen. Over 4 dagen is het mei. Dit kan ertoe leiden dat mensen uitgenodigd worden die al geprikt zijn, en is niet goed voor priktempo." **Journalist Ton van Dijk** reageert op dat bericht met: "Goede registratie' was hét argument tegenover de Kamer om een kleine maand later te beginnen met vaccineren."

Opiniepeilingen

- Een kwart van de ouders wil een scholier niet laten testen bij een positief coronageval in de klas. Deze moeders en vaders kiezen dan liever voor een quarantaine van tien dagen. Een kind alleen laten testen als het klachten heeft, wil ook maar 24%. Dat zegt de organisatie Ouders & Onderwijs op de eigen site, na een onderzoek onder 1437 ouders. Een meerderheid van 60% van de ouders is bang dat hun kind op school besmet raakt met het coronavirus. Eerder lag dat percentage beneden de 40%. Toch vindt de meerderheid van de ouders de huidige maatregelen op scholen voldoende, constateert de organisatie. Meer dan de helft is tegen het dragen van een mondkapje, het houden van 1,5 meter tussen leerlingen en het halveren van klassen. Ouders met een kind op het voortgezet onderwijs zijn vaker voorstander van (extra) maatregelen, zegt Ouders & Onderwijs. In het Radio 1 journaal ([NPO Radio 1](#)) licht Lobke Vlaming van Ouders en Onderwijs de cijfers toe.